

8. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ, 2013. 504 с.
9. Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2-х т. Київ, 1973. Т. 2. 576 с.
10. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям. Вибр. твори : в 5-ти томах. Київ, 1977. Т. 3. С. 5–279.
11. Ушинський К. Д. Про народність у громадському вихованні. Вибрані педагогічні твори : у 2-х т. Київ, 1983. С. 50–109.

**Юлія БОМБИК,
Ольга РОЗДОЛЬСЬКА**
(Дрогобич)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СЮЖЕТНО-РОЛЬОВИХ ІГОР В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Провідним видом діяльності дітей дошкільного віку є гра. Важливу роль у соціалізації дошкільнят відіграє насамперед сюжетно-рольова гра, в процесі якої розвиваються соціальні якості дитини, її уміння взаємодіяти з іншими людьми і краще їх розуміти. Діти старшого дошкільного віку виявляють прагнення краще пізнати один одного, вони ведуть розмови на різні теми і прагнуть взаємодіяти з тими однолітками, які мають подібні соціальні інтереси. Старші дошкільники починають відчувати потребу допомагати іншим, підтримувати їх.

Принагідно зазначимо, що сюжетно-рольова гра – це «...образна гра за певним задумом дітей, який розкривається через відповідні події (сюжет, фабула) і розігрування ролей» [4, с. 337]. У такій грі діти, як правило, відтворюють усе, що бачать навколо себе у житті і діяльності дорослих. Засобами такої гри дитина пізнає навколишній світ, вчиться комунікувати. Виконуючи різні ролі, дитина не лише опановує різні види діяльності, але й вчиться контролювати власну поведінку, враховувати бажання та дії інших, відстоювати свою позицію. У сюжетно-рольових іграх закладаються соціальні мотиви, а отже, сама гра стає ефективним засобом соціалізації, що дозволяє дитині бути повноцінним членом суспільства [3, с. 130–132].

Новою сферою дійсності, яку опановує дошкільник у сюжетно-рольовій грі, стають мотиви, смисли життя і діяльності дорослих. Поведінка дитини у грі опосередковується образом іншої людини. Дошкільник приймає погляди різних людей і вступає у взаємини з іншими учасниками гри, що відображають реальну взаємодію дорослих. Сюжетно-рольові ігри справляють великий вплив на міжособистісні взаємини. У процесі гри важливими є правила, дотримання яких сприяє вихованню у дітей умінь контролювати поведінку, стримувати імпульсивність, формує характер. Спільна з ровесниками гра вчить дітей спілкуватися, враховувати бажання і дії інших, відстоювати власну позицію, а також налагоджувати контакт у процесі спільного формулювання і реалізації планів. Виконання різних ролей допомагає дитині в усвідомленні різних видів діяльності, що, зі свого боку, сприяє розвитку здатності сприймати і розуміти інші погляди. У сюжетно-рольовій грі діти вступають у реальні організаційні взаємини. При цьому між ними встановлюються складні рольові взаємини [1, с. 94–96].

Сюжетно-рольова гра впливає на розвиток мовлення та емоційно-вольової сфери дитини: формує довільність поведінки, відповідальність, самостійність, цілеспрямованість, доброзичливе ставлення до партнерів по грі, уміння спільно долати труднощі і регулювати конфліктні ситуації [4, с. 350].

Однак варто усвідомлювати, що не усі сюжетно-рольові ігри можуть ефективно сприяти соціалізації дошкільнят. У цьому контексті варто пам'ятати, що такі ігри мають відповідати вікові і потребам дітей, бути їм зрозумілими й цікавими. У таких іграх мають моделюватися життєві ситуації, з якими дитина стикалася чи може стикнутися. Крім того, має бути добре продумане предметно-ігрове середовище, забезпечуючи дошкільникам атрибути й простір для реалізації соціальних навичок [2, с. 164].

Зміст кожної гри розкривається шляхом виконання дітьми певних ролей. Виконання ролей може здійснюватися з використанням рухів, міміки, розмов тощо. На чільному місці в іграх фігурують взаємини між людьми та зміст їхньої діяльності. Виконання ролі змушує дитину підкорюватися встановленим правилам, які внутрішньо самообмежують, самовизначають дитину [4, с. 340].

Варто зазначити, що зміст і характер соціальної взаємодії дошкільнят значно залежить від обсягу і якості накопиченого досвіду соціальної взаємодії. З огляду на це у закладі дошкільної освіти

важливо використовувати сюжетно-рольові ігри, які відображали б зміст соціального світу, а також притаманні йому моральні норми і правила. Адже у процесі організованої ігрової діяльності діти старшого дошкільного віку засвоюють початкові уявлення соціального характеру і включаються у різні соціальні відносини.

Уважаємо, що сюжетно-рольові ігри як провідний педагогічний засіб сприяють ефективності процесу соціалізації старших дошкільнят. При цьому ефективний вплив цього виду ігор стає можливим при створенні певних умов, зокрема: їхньої відповідності віку і потребам дітей; стимулювання природної активності дітей у їхньому процесі; моделювання життєвих ситуацій у змісті сюжетно-рольових ігор; проєктування відповідного предметно-ігрового середовища.

Отож, цілеспрямоване проведення сюжетно-рольових ігор в умовах закладу дошкільної освіти дає змогу дітям старшого дошкільного віку завдяки певному сюжету і змісту опановувати соціальний досвід і прилучати їх до цінностей, традицій, культури і норм суспільної поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Авраменко О. Різновікова взаємодія дошкільників – як важливий фактор їх успішної соціалізації. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. Вип. 45. Умань, 2013. С. 92–100.

2. Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку : монографія / Богуш А.М., Варяниця Л.О., Гавриш Н.В. та ін.; за заг. ред. Гавриш Н.В. Луганськ: Альма-матер, 2006. 368 с.

3. Мороз С.В. Роль гри в соціалізації дитини дошкільного віку. *Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі* : зб. наук. пр. / за заг. ред. О.А. Гнізділової, відпов. ред. Н.В. Ковалевська. Полтава : ФОП Цьома С. П., 2019. Вип. 3. С. 130–134.

4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. Київ: «Академвидав», 2006. 456 с.